

<https://doi.org/10.15407/econlaw.2020.04.069>

УДК 332.02:316.334.56

І.В. ХОВРАК, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку і фінансів
Кременчуцький національний університет
імені Михайла Остроградського, м. Кременчук, Україна

 orcid.org/0000-0002-0352-4374

УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ СТВОРЕННЯ ПУБЛІЧНИХ ПРОСТОРІВ: ДОСЯГНЕННЯ СТАЛОГО МІСЬКОГО РОЗВИТКУ ШЛЯХОМ ПОДОЛАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ВИКЛЮЧЕННЯ

Ключові слова: міський розвиток, управління, сталий розвиток, публічний простір, урбанізація.

Наведено систематизацію досвіду європейських міст щодо створення публічних просторів, здатних подолати соціальне виключення та забезпечити сталий розвиток міст. Сформульовано основні положення підходу щодо управління процесами створення публічних просторів міст шляхом виділення та систематизації: функцій (комунікаційної, рекреаційної, політичної, територіальної ідентифікації, інтегративної та естетичної) та ознак публічних просторів (відкритість і доступність, безпека та комфорт, взаємодія), форм (трансформація наявних забудованих територій, освоєння нових територій) та інструментів побудови публічних просторів (організаційно-управлінські, техніко-технологічні, фінансово-економічні). У результаті проведене дослідження надало можливість розробити механізм побудови публічних просторів міста.

Постановка проблеми. Швидкі темпи урбанізації призвели до того, що більша частина населення світу проживає у містах, а до 2050 р. цей показник може зрости до двох третин усього населення. У результаті в багатьох містах стрімко збільшується кількість будинків з низькою архітектурною якістю, недостатньо розвинутою інфраструктурою, відсутністю місць для дозвілля та відпочинку, а також зелених насаджень. Це спричиняє соціальну ізоляцію та зменшує комунікацію в громаді. Водночас 11 Ціль сталого розвитку ООН спрямована на забезпечення сталого розвитку міст та спільнот. Вирішення першочергових проблем розвитку міст полягає не лише в досягненні екстенсивного розвитку (побудова нових підприємств, житлових комплексів, зростання кількості працівників), а також у переосмисленні і розвитку наявного міського середовища. Тому досягнення сталого міського розвитку потребує нових урбаністичних практик, які б не лише задовольняли базові потреби громади у створенні комфортного міського середовища, а також забезпечували б

Цитування: Ховрак І.В. Управління процесами створення публічних просторів: досягнення сталого міського розвитку шляхом подолання соціального виключення. *Економіка та право.* 2020, № 4. С. 69—76. <https://doi.org/10.15407/econlaw.2020.04.069>

розвиток міста, посилювали його потенціал. Такою практикою є створення публічних просторів, наділених соціальною цінністю й естетичною привабливістю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення досвіду європейських міст щодо створення публічних просторів перебуває у центрі міждисциплінарних досліджень і практичної діяльності економістів, політологів, соціологів, географів, архітекторів, дизайнерів та ін. Так, публічні простори та міська мобільність визнаються ключовими викликами для сталого і придатного для життя міста майбутнього [1, с. 39], сприяють налагодженню соціальних зв'язків і формуванню позитивних наслідків для суспільства, політики, здоров'я та добробуту [2, с. 93; 3, с. 13; 4, с. 9]. Одночасно поширюється негативна тенденція до використання публічних просторів, зокрема парків, як майданчиків для проведення музичних фестивалів, елітних спортивних заходів і торгових виставок. Ці події кидають виклик усталеним функціям та значенням публічних просторів, оскільки вимагають наявності квитків у відвідувачів та обмежують доступ до них [5, с. 609]. Тому у процесі планування майбутніх проєктів публічних просторів важливо дотримуватись міждисциплінарного підходу, який допоможе з'ясувати цільову групу кожного простору та обрати дизайнерські рішення [6, с. 1]. Як імпульс для багатьох українських міст, що намагаються подолати проблеми розвитку міських територій, розглядається ревіталізація [7, с. 34].

Дослідники наголошують на важливості інституційного діалогу держави і публічної сфери [8, с. 346], стратегічного позиціонування територій [9, с. 47], застосування екологічно безпечних технологій і системного озеленення міст [10, с. 113], а також наявності низки ознак публічного простору [11, с. 71], які є важливими для сталого розвитку міст: створення можливостей для взаємодії та комунікації, плюралізм поглядів з дотриманням загальних правил, доступність для усіх зацікавлених осіб, змістовна спрямованість на задоволення потреб та вирішення проблем громади. Проте, зважаючи на національну специфіку і культурний колорит, перспективи розвитку публічного простору у кожного міста свої. Але загальною тенденцією стає посилення технологічності, насиченості інформаційно-комунікаційними технологіями, доступність для усіх

верств громадян, а також екологічність. Водночас такі зміни вимагають значних фінансових вкладень у розбудову інфраструктури міста та її щорічне підтримання у функціональному і привабливому стані [12, с. 113]. Тому саме публічний простір формує характерні риси комунікації та взаємодії в місті, традиції та сталі форми поведінки, які ідентифікують їх у порівнянні з представниками інших міст.

Метою статті є систематизація досвіду європейських міст щодо створення публічних просторів, здатних подолати соціальне виключення та забезпечити сталий розвиток міст.

Виклад основного матеріалу. Публічні простори є одним із індикаторів якості життя та комфорту міста, адже здатні забезпечити взаємодію людей різного віку, походження та доходів, однак вони не лише надають рівний доступ для відпочинку й розвитку, а також створюють умови для сталого розвитку міст загалом. Публічні простори покликані забезпечити комфорт для взаємодії як для мешканців міста, так і для гостей, зміцнюючи імідж міст. Водночас важливими в умовах урбанізації є екологізація та створення умов гармонійної взаємодії людини та природи у межах міста, зокрема застосування зелених дахів; використання потенціалу сталого транспорту, наприклад велосипедного, із формуванням відповідної інфраструктури; використання відновлюваних джерел енергії, зокрема для освітлення публічних просторів; застосування ландшафтного проєктування тощо.

Особливу увагу під час створення публічних просторів доцільно приділяти можливостям подолання соціального виключення, яке може бути спричинене низкою факторів [13, с. 171; 14; 15]. Зазначені фактори варто розподілити на три групи: економічні (відсутні можливості для розвитку малого та середнього бізнесу, соціальна стратифікація, бідність, кризи), соціальні (негативні демографічні чинники, значний рівень криміналізації, низька спроможність адаптації до змін, низька громадська активність, хвороби, пандемії, недостатній рівень урахування потреб усіх соціальних груп, дискримінація, маргіналізація, депривація, люмпенізація), інституціональні (низький рівень прозорості управлінських рішень, відсутність належної якості комунікацій влади з громадою, високий рівень корупції,

повільність перетворень і реформ). Невраховання у процесі розробки стратегій сталого розвитку міст основних проблем, що призводять до соціального відторгнення, ведуть до негативних наслідків, а саме: відтоку молоді та висококваліфікованих спеціалістів, підвищення рівня безробіття, зменшення надходжень до місцевого бюджету, погіршення підприємницького клімату та зниження інвес-

тиційної привабливості міста, погіршення криміногенної ситуації тощо.

У високорозвинених країнах світу активне створення публічних просторів розпочалось ще наприкінці ХХ ст., що спричинило потрапляння міст Австралії, Австрії, Канади, Фінляндії до першої десятки у світових рейтингах якості та зручності життя. Однак в Україні лише виникає усвідомлення необхідності фор-

Таблиця. Досвід європейських міст у створенні публічних просторів

Місто	Особливості створення публічного простору
Варна, Болгарія [16, с. 107]	Ключові пріоритети муніципалітету: розвиток комунальної власності, здійснення державно-приватного партнерства, розвиток і модернізація технічної інфраструктури. Проект «Естетика та модернізація основних пішохідних зон та громадських зон відпочинку міста» спрямовано на досягнення мети: покращення фізичного та життєвого середовища в місті як передумова забезпечення сталого та екологічного міського середовища з високою якістю життя і соціально-економічним розвитком. Покращення стану та привабливості міського середовища охоплювало: естетизацію та модернізацію основних пішохідних зон і зон громадського відпочинку, збільшення доступності центру міста, створення доступного архітектурного середовища для осіб з інвалідністю, створення умов для інтеграції неблагополучних груп, підвищення безпеки міського середовища. Було встановлено пішохідні тротуари, велосипедні доріжки, кольоровий дизайн та художнє освітлення, елементи міського дизайну (малі архітектурні форми, покажчики, ефективне освітлення вулиць, різні форми міського озеленення, побудова комплексної зрощувальної системи та створення доступного архітектурного середовища)
Вігербо, Італія [17, с. 29—30]	Дизайн міського відкритого публічного простору призначений не тільки для комфорту на відкритому повітрі та життєздатності громадян, але також для змінних факторів навколишнього середовища, пов'язаних з потоками вітру, кількістю сонячної радіації, температурою повітря. Такі рішення зважають на: топографію та висоту, ґрунтовий покрив і рослинність, розподіл вітру серед будівель та доріг, наявність зелених насаджень і водойм, міську геометрію (орієнтація вулиць та міська форма). У результаті відбувається пом'якшення потенційних негативних наслідків (тобто зняття надмірного сонячного опромінення на горизонтальних поверхнях) і використання позитивних (тобто спрямування вітру для охолодження відкритих територій)
Гечо, Іспанія [18, с. 3]	Побудова публічних просторів, розроблених з метою покращення доступності зелених насаджень для широкої громадськості, сприяє: відпочинку та збільшенню фізичної активності людей, залученню людей із нижчим соціально-економічним статусом і вразливих груп, покращення рекреаційного потенціалу міста. Основна ідея таких просторів — поєднання природного рішення зі спортивними спорудами для стимулювання фізичної активності разом із доступом до зелених насаджень
Копенгаген, Данія [6, с. 3]	Підтримка муніципалітетом створення публічних просторів у різних мікрорайонах міста. Паркінг на даху є простором для спорту, ігор та відпочинку (цільова аудиторія — сім'ї з маленькими дітьми), прекрасним видом на гавань і місто. Мешканці цього мікрорайону мають високий соціально-економічний статус, насамперед заможні родини та особи похилого віку. Майданчики Гульдбергів у передмісті Копенгагена є простором для фізичної активності (цільова аудиторія — доросле населення). Простір створено в мікрорайоні, де проживають особи з низьким соціально-економічним статусом і високою соціальною напруженістю
Мальме, Швеція [19, с. 2]	У процесі перетворення постіндустріального міста Мальме у місто, засноване на знаннях, творче місто, розробляються нові стратегії та бачення містобудування. Важливою складовою розвитку «міста знань» є просторова концептуалізація для оновлення міського життя. Концепція міського середовища впливає з ідеї, що існують різні типи міських просторів, де житлові приміщення є першим простором, робочі приміщення — другим, а публічний простір — третім. Тоді новий четвертий міський простір — це поєднання другого й третього, де робочі простори можуть взаємодіяти з публічними просторами, створюючи нові приміщення для зустрічей і творчу інноваційну атмосферу

Рис. 1. Функції публічних просторів міст [20, с. 143; 21, с. 40]

мування якісного публічного простору. Місцева влада та громади лише розпочинають співпрацю задля створення публічного простору, тому відставання України усе ще лишається істотним. Відповідно, вивчення досвіду європейських міст (таблиця) допоможе зрозуміти механізми та інструменти побудови публічних просторів, а також розробити алгоритми імплементації кращих практик в українські реалії. Зважаючи на типи міст в Україні (малі — з населенням до 50 тис. осіб, середні — з населенням 50—100 тис. осіб, великі — з населенням 100—500 тис. осіб, дуже великі — з населенням 500 тис. — 1 млн осіб, міста-мільйонери — з населенням понад 1 млн осіб), обрані для дослідження міста є різними за статусом, розміром та кількістю мешканців (Варна: центр Варненської області з населенням понад 350 тис. осіб; Вітербо: столиця провінції Вітербо з населенням приблизно 70 тис. осіб; Гечо: муніципалітет у провінції Біскайя з населенням понад 80 тис. осіб; Копенгаген: столиця з населенням понад 600 тис. осіб; Мальме: адміністративний центр регіону з населенням понад 300 тис. осіб).

Аналіз досвіду європейських міст щодо створення публічних просторів дає змогу стверд-

жувати, що незалежно від країни, розміру та потенціалу міста, питанню розбудови системи публічних просторів приділяється значна увага. Кожне місто, з огляду на його потреби та ресурси, обирає найдієвіші інструменти та форми побудови публічних просторів. Водночас публічні простори виконують низку функцій: комунікаційну, рекреаційну, політичну, територіальної ідентифікації, інтегрувальну та естетичну (рис. 1). Основними ознаками публічних просторів варто вважати:

- відкритість і доступність (зручність та можливість використання простору усіма охочими незалежно від віку, раси, стану здоров'я, достатку тощо);
- безпеку та комфорт (фізичний і психологічний комфорт, почуття безпеки у зручному та привабливому для користування просторі);
- взаємодію (можливість налагодження контактів і співпраці в неоднорідних групах користувачів простору).

Вивчення та систематизація досвіду європейських міст у створенні публічних просторів допомогли запропонувати механізм, форми та інструменти побудови публічних просторів, які наведено на рис. 2. Механізм побудови публічних просторів міста є технологією, що

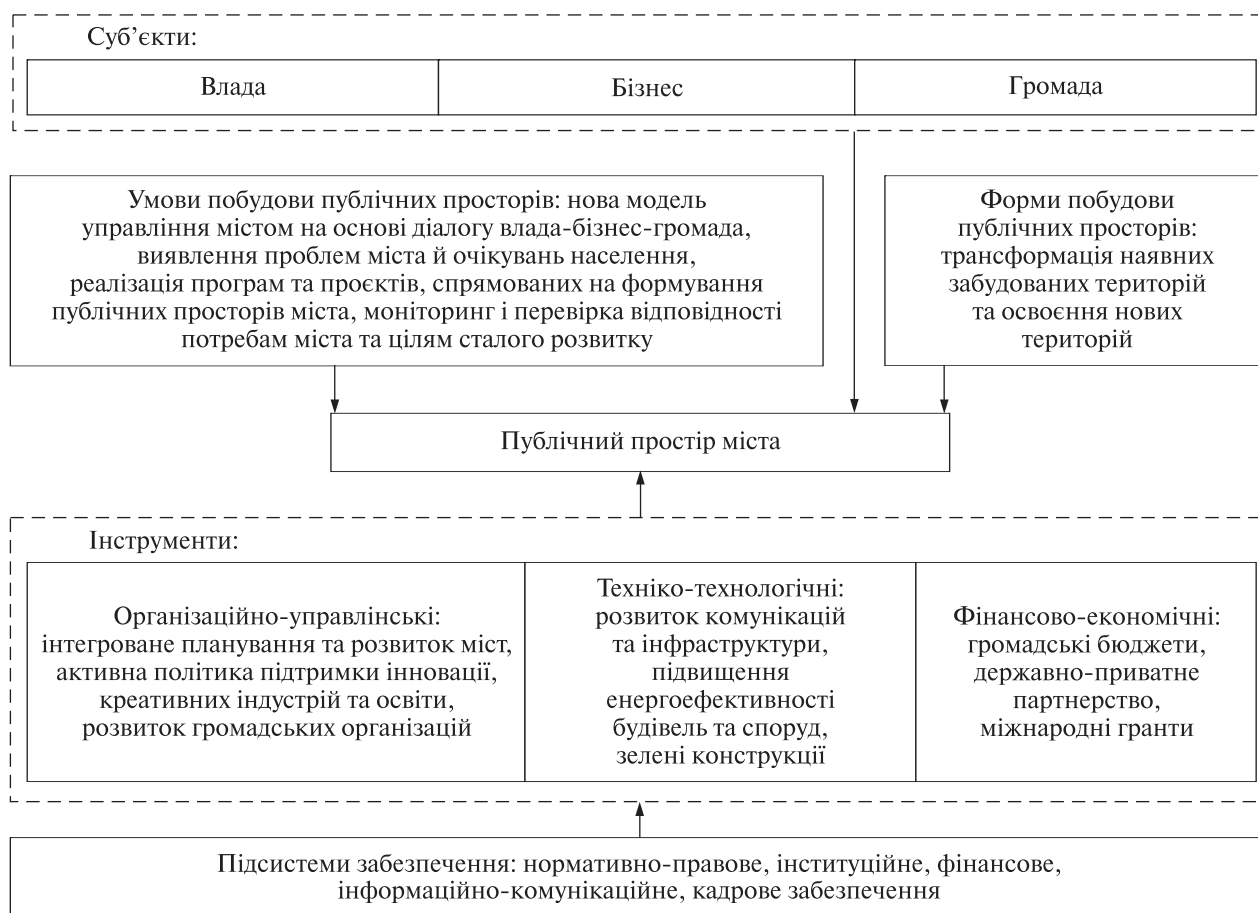

Рис. 2. Механізм побудови публічних просторів міста

поєднує потреби та інтереси всіх суб'єктів (влади, бізнесу та громади), а також враховує наявне нормативно-правове, інституційне, фінансове, інформаційно-комунікаційне, кадрове забезпечення. Також під час формування публічного простору важливим є дотримання певних принципів [20, с. 145]:

- контекстність (урахування історії, архітектури, культури місця з підкресленням його індивідуальності);
- комунікативність (урахування думок та інтересів мешканців міста);
- програмування та планування (обґрунтування економічної складової створення публічного простору);
- стійкість (економічна, завдяки врахуванню потреб ринку, інтересів та потреб потенційних споживачів; екологічна, завдяки відсутності негативного впливу на довкілля; соціальна завдяки сегментації цільової аудиторії);
- балансування (досягнення балансу у разі поєднання раціональної ефективно організації та нестандартних рішень);

- продумана логістика (забезпечення чіткої організації потоків споживачів у межах публічного простору, регулювання трафіку);
- координація та контроль (урахування всіх аспектів реалізації проєкту створення публічного простору).

Наявність публічних просторів впливає на загальний імідж міста, що приваблює бізнес, особливо представників креативних індустрій, кваліфікованих і творчих фахівців, а також туристів.

Висновки. Проведене дослідження дає змогу стверджувати, що просторовий розвиток міст можна розділити на дві форми: трансформація наявних забудованих територій та освоєння нових територій. Так, реконструкція та перетворення величезних відкритих просторів промислової нерухомості з якісним освітленням, високими стелями, незвичайним дизайном уможливує підвищення ефективності їхнього використання. У результаті такі простори перетворюються на різні житлові та культурні об'єкти (гастрономічні, музейні,

мистецькі, виставкові), що становлять значний інтерес у разі організації арт-об'єктів, мистецьких студій, просторів з галереями, концертних майданчиків, кафе, пабів, ресторанів та офісів чи коворкінгів.

Отже, для успішної імплементації досвіду європейських міст варто вивчати потреби мешканців і гостей міста, досліджувати наявні аналоги, виявляти потенціал міста до створення публічного простору певного типу, враховувати ризики, усвідомлювати цільове призначення публічного простору та профіль його основних споживачів, розробляти критерії ефективності й визначати обґрунтовану вартість проєктів.

Аналіз досвіду зазначених вище п'яти європейських міст (Варна, Болгарія; Вітербо, Італія; Гечо, Іспанія; Копенгаген, Данія; Мальме, Швеція) дав змогу висвітлити особливості та сучасні тенденції у створенні публічних просторів у містах, які допомагають подолати соціальне виключення:

- урахування потреб мешканців і гостей міста, а також їхнє співвідношення з наявними ресурсами та особливостями міста (кліматично-географічними, фінансовими, людськими, архітектурними тощо);
- залучення різних суб'єктів до процесів створення публічних просторів (не лише представників місцевої влади, а також представників цільових груп і кінцевих бенефіціарів);

- розроблення та реалізація широкого спектра соціальних ініціатив та проєктів на території публічного простору з метою посилення громадянської активності, залучення у життя міста, налагодження комунікації між різними соціальними групами.

Отже, побудова успішного публічного простору, який відображатиме потреби мешканців та гостей міста, вимагає дотримання партисипативного принципу під час розроблення концепції створення таких просторів. А широке залучення громадськості до процесу створення ідеї та проєктування публічного простору зменшить опір змінам та ризик виникнення вандалізму, а також забезпечить сталість проєкту та ефективність інвестування. У результаті застосування партисипативного принципу враховуються потреби та інтереси бенефіціарів, підвищується розуміння ухвалених рішень, посилюється відчуття приналежності до громади, що призводить до забезпечення сталого розвитку міст.

Створення публічних просторів сприяє нівелюванню соціально-економічної нерівності та зменшує соціальне виключення окремих громадян шляхом забезпечення доступних місць для розвитку і відпочинку. Публічні простори перетворюються на місця для спілкування та зустрічей, посилюючи соціальну згуртованість і підвищуючи якість життя. Тож місто стає безпечним та привабливим для життя.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Ravazzoli E., Torricelli G. P. Urban mobility and public space. A challenge for the sustainable liveable city of the future. *The Journal of Public Space*. 2017. Vol. 2(2). P. 37–50. <https://doi.org/10.5204/jps.v2i2.91>
2. Calinescu T, Likhonosova G, Zelenko O. Estimation of conditions the realization of democratic mechanisms the transformation of society: tearing away and social dialog. *Montenegrin Journal of Economics*. 2018. Vol. 14 (1). P. 93–107.
3. Calinescu T., Zelenko O. Development of scenarios for democratic transformations of socio-economic relations in Ukraine. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2017. Vol. 3. № 3. P. 13–23.
4. Latham A, Layton J. Social infrastructure and the public life of cities: Studying urban sociality and public spaces. *Geography Compass*. 2019. Vol. 13. e12444. <https://doi.org/10.1111/gec3.12444>
5. Smith A. Animation or Denigration? Using Urban Public Spaces as Event Venues. *Event Management*. 2017. Vol. 21. P. 609–619. <https://doi.org/10.3727/152599517X15053272359068>
6. Hjort M., Martin W. M., Stewart T., Troelsen J. Design of Urban Public Spaces: Intent vs. Reality. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2018. Vol. 15. P. 816. <https://doi.org/10.3390/ijerph15040816>
7. Назарук М.М., Полянський Ю.С. Ревіталізаційні зміни геопростору у європейських містах. *Вісник Харківського нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. Серія «Екологія»*. 2019. Вип. 21. С. 34–50.
8. Лукін С.Ю. Кореляція суспільних феноменів «публічний простір» та «держава». *Публічне управління та регіональний розвиток*. 2020. № 8. С. 345–368. <https://doi.org/10.34132/PARD2020.08.01>
9. Заблодська І.В., Рогозян Ю.С. Моніторинг стратегій розвитку об'єднаних територіальних громад України в контексті їхнього позиціонування. *Економіка та право*. 2020. № 1 (56). С. 46–56. <https://doi.org/10.15407/econlaw.2020.01.046>

10. Вернігорова Н.В. Екологічний урбанізм як фактор соціо-економіко-екологічного розвитку сучасних міст і збалансованого природокористування. *Економіка та право*. 2019. № 4 (55). С. 108—115. <https://doi.org/10.15407/econlaw.2019.04.108>
11. Котуков О. Теоретичні засади формування публічного та публічно-політичного просторів. *Ефективність державного управління. Збірник наукових праць*. 2015. Вип. 43. С. 65—73.
12. Гула Є.П., Осадча А.М., Осипчук М.В. Розвиток публічного і творчого простору сучасного міста в урбаністиці в Україні і закордоном. *Науковий прогрес та тенденції сучасної науки*. 2018. Т. 1. С. 110—114.
13. Мішук Г.Ю., Юрчик Г.М. Соціальне виключення: проблеми визначення та оцінювання масштабів в Україні. *Демографія та соціальна економіка*. 2019. № 1 (35). С. 166—181. <https://doi.org/10.15407/dse2019.01.166>
14. Buzko I., Vartanova O., Trunina I., Khovrak I. Theoretical aspects of regional sustainable development in the EU and Ukraine. *Innovative Economic Symposium*. 2019. Vol. 61. № 01001. P. 1—12.
15. Sopirová A., Štefancová L., Vašová S., Görner K. Public Space and the Efficiency of the New Residential Zones in Small Slovak Towns and Villages. *European Countryside*. 2017. Vol. 9. № 3. P. 541—559. <https://doi.org/10.1515/euco-2017-0032>
16. Kostov I., Palicki S., Rača I. The Activities of Local Governments in the Revitalization of Public Space in Bulgaria and Poland. *Real Estate Management and Valuation*. 2017. Vol. 25. № 1. P. 103—111. <https://doi.org/10.1515/remav-2017-0007>
17. Maretto M., Gherri B., Chiovitti A., Pitanti G., Scattino F., Boggio N. Morphology and sustainability in the project of public spaces. The case of the historic centre of Viterbo (Italy). *The Journal of Public Space*. 2020. Vol. 5 (2). P. 23—44.
18. Jalón S., Chiabai A., Tague A., Artaza N., Ayala A., Quiroga S., Kruize H., Suárez C., Bell R., Taylor T. Providing Access to Urban Green Spaces: A Participatory Benefit-Cost Analysis in Spain. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2020. Vol. 17. P. 2818 <https://doi.org/10.3390/ijerph17082818>
19. Listerborn C. The flagship concept of the «4th urban environment». *Branding and visioning in Malmö, Sweden. Planning, Theory and Practice*. 2017. Vol. 18. Iss. 1. <https://doi.org/10.1080/14649357.2016.1264615>
20. Денисенко Н.О. Принципи та напрямки створення ефективного міського публічного простору. *Містобудування та територіальне планування*. 2018. Вип. 66. С. 141—148.
21. Мезенцев К., Мезенцева Н. Сучасні трансформації публічних просторів Києва: передумови, прояв та специфіка. *Часопис соціально-економічної географії*. 2017. Вип. 22 (1). С. 39—46.

Надійшла 09.11.2020

REFERENCES

1. Ravazzoli E., Torricelli G. P. Urban mobility and public space. A challenge for the sustainable liveable city of the future. *The Journal of Public Space*. 2017. No. 2 (2). P. 37-50. <https://doi.org/10.5204/jps.v2i2.91>
2. Calinescu T, Likhonosova G, Zelenko O. Estimation of conditions the realization of democratic mechanisms the transformation of society: tearing away and social dialog. *Montenegrin Journal of Economics*. 2018. Vol. 14 (1). P. 93-107.
3. Calinescu T., Zelenko O. Development of scenarios for democratic transformations of socio-economic relations in Ukraine. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2017. Vol. 3. No. 3. P. 13-23.
4. Latham A, Layton J. Social infrastructure and the public life of cities: Studying urban sociality and public spaces. *Geography Compass*. 2019. Vol. 13. e12444. <https://doi.org/10.1111/gec3.12444>
5. Smith A. Animation or Denigration? Using Urban Public Spaces as Event Venues. *Event Management*. 2017. No. 21. P. 609-619. <https://doi.org/10.3727/152599517X15053272359068>
6. Hjort M., Martin W. M., Stewart T., Troelsen J. Design of Urban Public Spaces: Intent vs. Reality. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2018. Vol. 15. P. 816. <https://doi.org/10.3390/ijerph15040816>
7. Nazaruk M.M., Polianskyi Yu.S. Revitalizatsiini zminy heoprostoru u yevropeiskykh mistakh. *Visnyk Kharkivskogo nats. un-tu imeni V.N. Karazina. Seriya "Ekolohiia"*. 2019. Iss. 21. P. 34-50 [in Ukrainian].
8. Lukin S.Iu. Koreliatsiia suspilnykh fenomeniv "publichnyi prostir" ta "derzhava". *Publichne upravlinnia ta rehionalnyi rozvytok*. 2020. No. 8. P. 345-368. <https://doi.org/10.34132/PARD2020.08.01> [in Ukrainian].
9. Zablodska I.V., Rohozian Yu.S. Monitorynh stratehii rozvytku obiednanykh terytorialnykh hromad Ukrainy v konteksti yikhnoho pozysionuvannia. *Економіка та право*. 2020. No. 1 (56). P. 46-56. <https://doi.org/10.15407/econlaw.2020.01.046> [in Ukrainian].
10. Vernihorova N.V. Ekolohichni urbanizm yak faktor sotsio-ekonomiko-ekolohichnoho rozvytku suchasnykh mist i zbalansovanoho pryrodokorystuvannia. *Економіка та право*. 2019. No. 4 (55). P. 108-115. <https://doi.org/10.15407/econlaw.2019.04.108> [in Ukrainian].
11. Kotukov O. Teoretychni zasady formuvannia publichnoho ta publichno-politychnoho prostoriv. *Efektynnist derzhavnogo upravlinnia. Zbirnyk naukovykh prats*. 2015. Iss. 43. P. 65-73 [in Ukrainian].

12. Hula Ye.P., Osadcha A.M., Osypchuk M.V. Rozvytok publicznego i tvorchoho prostoru suchasnoho mista v urbanistytsi v Ukraini i zakordonom. *Naukovyi prohres ta tendentsii suchasnoi nauky*. 2018. Vol. 1. P. 110-114 [in Ukrainian].
13. Mishchuk H.Iu., Yurchyk H.M. Sotsialne vykliuchennia: problemy vyznachennia ta otsiniuvannia masshtabiv v Ukraini. *Demohrafiia ta sotsialna ekonomika*. 2019. No. 1 (35). P. 166-181. <https://doi.org/10.15407/dse2019.01.166> [in Ukrainian].
14. Buzko I., Vartanova O., Trunina I., Khovrak I. Theoretical aspects of regional sustainable development in the EU and Ukraine. *Innovative Economic Symposium*. 2019. Vol. 61. No. 01001. P. 1-12.
15. Sopirová A., Štefancová L., Bašová S., Görner K. Public Space and the Efficiency of the New Residential Zones in Small Slovak Towns and Villages. *European Countryside*. 2017. Vol. 9. No. 3. P. 541-559. <https://doi.org/10.1515/euco-2017-0032>
16. Kostov I., Palicki S., Račka I. The Activities of Local Governments in the Revitalization of Public Space in Bulgaria and Poland. *Real Estate Management and Valuation*. 2017. Vol. 25. No. 1. P. 103-111. <https://doi.org/10.1515/remav-2017-0007>
17. Maretto M., Gherri B., Chiovitti A., Pitanti G., Scattino F., Boggio N. Morphology and sustainability in the project of public spaces. The case of the historic centre of Viterbo (Italy). *The Journal of Public Space*. 2020. Vol. 5 (2). P. 23-44.
18. Jalón S., Chiabai A., Tague A., Artaza N., Ayala A., Quiroga S., Kruize H., Suárez C., Bell R., Taylor T. Providing Access to Urban Green Spaces: A Participatory Benefit-Cost Analysis in Spain. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2020. Vol. 17. P. 2818 <https://doi.org/10.3390/ijerph17082818>
19. Listerborn C. The flagship concept of the "4th urban environment". *Branding and visioning in Malmö, Sweden. Planning, Theory and Practice*. 2017. Vol. 18. Iss. 1. <https://doi.org/10.1080/14649357.2016.1264615>
20. Denysenko N.O. Pryntsypy ta napriamky stvorennia efektyvnoho miskoho publicznego prostoru. *Mistobuduvannia ta terytorialne planuvannia*. 2018. Iss. 66. P. 141-148 [in Ukrainian].
21. Mezentsev K., Mezentseva N. Suchasni transformatsii publichnykh prostoriv Kyieva: peredumovy, proiav ta spetsyfika. *Chasopys sotsialno-ekonomichnoi heohrafii*. 2017. Iss. 22 (1). P. 39-46 [in Ukrainian].

Received 09.11.2020

I.V. Khovrak

Kremenchuk Mykhailo Ostrogradskyi National University, Kremenchuk, Ukraine

orcid.org/0000-0002-0352-4374

MANAGEMENT OF PROCESSES OF CREATING PUBLIC SPACES: ACHIEVING SUSTAINABLE URBAN DEVELOPMENT THROUGH OVERCOMING SOCIAL EXCLUSION

The purpose of the article is to systematize the experience of European cities in creating public spaces capable of overcoming social exclusion and ensuring sustainable urban development. The scientific novelty is to substantiate the conceptual approach to the management of the process of creating public spaces in cities in the context of achieving sustainable urban development by overcoming social exclusion. The results of the research show that the creation of public spaces requires attention to the factors influencing the possibilities of overcoming social exclusion (economic, social, institutional). The analysis of the experience of five European cities (Varna, Bulgaria; Viterbo, Italy; Getxo, Spain; Copenhagen, Denmark; Malmo, Sweden) allowed highlighting the features and current trends in the creation of public space in cities. The main provisions of the approach to the management of public spaces in cities by identifying and systematizing: 1) the functions of public spaces: communication, recreational, political, territorial identification, integrating and aesthetic; 2) features of public spaces: openness and accessibility (convenience and ability to use the space for all regardless of age, race, health, affluence, etc.), safety and comfort (physical and psychological comfort, a sense of security in a comfortable and attractive space to use), interaction (the ability to establish contacts and cooperation in heterogeneous groups of users of the space); 3) forms (transformation of existing built-up areas, development of new territories) and tools (organizational and managerial, technical and technological, financial and economic) for creating public spaces. As a result, the study provided an opportunity to develop a mechanism for creating public spaces in the city. Successful implementation of the experience of European cities in Ukraine requires studying the needs of residents and guests of the city, researching existing analogues, identifying the potential of the city to create a public space of a certain type, taking into account risks, understanding the purpose of public space and determining the reasonable cost of projects.

Keywords: urban development, management, sustainable development, public space, social exclusion.